

Comisia agricultură și industrie alimentară

RAPORT

cu privire la controlul parlamentar privind implementarea prevederilor
articolelor 4, 10 și 19 din Legea nr. 228/2010 cu privire
la protecția plantelor și la carantina fitosanitară

Comisia agricultură și industrie alimentară în conformitate cu Planul audierilor și al controalelor parlamentare, programate pentru anul 2021, a audiat, în cadrul ședinței din 21 aprilie curent, Raportul de monitorizare a procesului de implementare a prevederilor articolelor 4, 10 și 19 din Legea nr. 228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, prezentat de reprezentanții Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și ai Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și comunică următoarele.

Ca urmare a audierii Raportului de monitorizare a procesului de implementare a prevederilor articolelor 4, 10 și 19 din Legea nr. 228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară prezentate de reprezentanții MADRM și ANSA, membrii comisiei s-au documentat din prima sursă despre nivelul de implementare a prevederilor Legii, succesele dar și problemele cu care se confruntă instituțiile statului.

Așadar, Legea supusă controlului parlamentar stabilește normele juridice privind consolidarea cadrului juridic și instituțional, crearea condițiilor economico-juridice adecvate organizării și desfășurării protecției plantelor și carantinei fitosanitare și are drept scop:

- prevenirea răspândirii în masă a organismelor dăunătoare;
- evitarea pierderii recoltelor și obținerea unei înalte producții agricole, în special ecologice;
- protecția teritoriului țării împotriva introducerii, răspândirii și/sau migrării, inclusiv din alte țări, a organismelor dăunătoare.

Obiectul de reglementare al prezentei legi constă în:

- organizarea și desfășurarea protecției plantelor și carantinei fitosanitare pe teritoriul Republicii Moldova;
- organizarea măsurilor și activităților de protecție împotriva apariției sau introducerii pe teritoriul Republicii Moldova din alte țări a organismelor dăunătoare, inclusiv prin intermediul bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară;
- reglementarea relațiilor autorităților administrației publice centrale și locale, ale persoanelor fizice și juridice, rezidente și nerezidente, indiferent de tipul de

proprietate și forma juridică de organizare, implicate în activități ce țin de producerea, depozitarea, transportarea, importul, exportul, reexportul, tranzitul și comercializarea plantelor, părților vii ale plantelor, semințelor și produselor vegetale, bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară, precum și relațiile ce apar în procesul exercitării controlului asupra acestor activități.

Potrivit art. 4 din Legea supusă examinării, implementarea prevederilor acesteia este atribuită Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (organului de control fitosanitar), autoritate administrativă subordonată Guvernului.

Ministerul, ca organ central de specialitate al administrației publice asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate încredințate, norme prevăzute la pct.2 al Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 695/2017.

Articolul 4 prevede atribuțiile organului de control fitosanitar

Pentru facilitarea activității de întreprinzător, normele articolului 4 au fost modificate prin:

Legea nr. 318/2012 (lit. j) Organul de control fitosanitar înregistrează și ține evidența producătorilor, importatorilor, exportatorilor, centrelor de expediție și a depozitelor colective de plante și de produse vegetale în Registrul oficial de înregistrare, cu indicarea denumirii operatorului, numărului de înregistrare al acestuia, tipului de activitate, adreselor la care își desfășoară activitățile, gestionează filierele de risc din sectoarele de producție);

Legea nr. 249/2013 - normă care reglementează că organul de control fitosanitar este autoritate administrativă subordonată Guvernului;

Legea nr. 181/2016 - prin adoptarea Legii date au fost eliminate unele acte permissive: permisul fitosanitar de import (tranzit), certificatul expertizei de carantină, licența în cazul producerii și/sau comercializării semințelor, materialului de înmulțire și săditor, considerate de experții UE ca bariere în calea comerțului;

Legea nr. 245/2017 prin care au fost operate modificări în Legea nr. 228/2010, armonizate cu actele UE, ce reglementează:

- aprobarea listei plantelor, produselor vegetale și a bunurilor conexe supuse controlului fitosanitar **cu frecvență redusă**, pe baza rezultatelor analizei riscului fitosanitar, efectuată în ultimii 3 ani” (*art. 4, alin 4), lit. c’*);

- eliberarea pașapoartelor fitosanitare și a documentelor fitosanitare de transport (*art. 4, alin 4, lit. h*);

- (*art. 4, alin 4, lit. j’*) - inspectarea operatorilor care dețin instalații de tratare a lemnului, a ambalajului pe bază de lemn și producătorii de materiale de ambalaj pe bază de lemn, în vederea respectării cerințelor de marcarea a ambalajului, conform Standardului internațional pentru măsuri fitosanitare al Organizației Mondiale de Alimentație și Agricultură (FAO) nr. 15 (*publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 30-33, art. 109*);

- (*art. 4, alin 4, lit. y*) - responsabilitățile ANSA privind instruirea și atestarea inspectorilor antrenați în activitățile de control, de certificare fitosanitară și expertiză de laborator, conform programelor coordonate cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului;

- (art. 4, alin 4, lit. z) evaluarea, monitorizarea și aprobarea listei locurilor de efectuare a controlului/inspecției fitosanitare, altele decât punctele de intrare, pentru a asigura cerințele minime privind controalele fitosanitare.”

Legea nr. 185/2017 - excluderea prevederii ”cu eliberarea certificatului de înregistrare, al cărui model este prezentat în anexa nr.6, parte integrantă a prezentei legi.

Articolul 10 prevede procedura controlului fitosanitar

Cu scopul asigurării conforme a controlului fitosanitar al plantelor, produselor vegetale și bunurilor conexe supuse regimului fitosanitar, normele art. 10 au fost modificate prin:

Legea nr. 318/2012:

alineatul (3) În cazul în care se constată lipsa de conformitate cu cerințele fitosanitare, încărcăturile destinate exportului sau reexportului nu se certifică până la aplicarea măsurilor oficiale în vederea respectării acestor cerințe. Încărcăturile importate sau tranzitate, în cazul în care se constată lipsa de conformitate cu cerințele fitosanitare, sunt supuse aplicării măsurilor oficiale în funcție de nivelul de risc;

Legea nr. 181/2016:

alineatul (1), lit. c) - examinarea vizuală și controlul fizic de identificare a organismelor dăunătoare, de stabilire a contaminanților (frunze, sol), precum și întocmirea actului privind rezultatele inspecției;

alineatul (1), lit. d) - perfectarea actelor de control fitosanitar al plantelor, al produselor vegetale și al bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară, al locului de producție, emiterea deciziei privind conformitatea cu cerințele fitosanitare;

Legea nr. 245/2017:

alineatul (1), lit. c) - controlul fizic al plantelor, produselor vegetale și al bunurilor conexe prin examinarea lor vizuală în scopul identificării organismelor dăunătoare, inclusiv a celor de carantină, și al vectorilor de răspândire a acestora (frunze, sol), cu prelevarea de probe în funcție de risc pentru expertiza de carantină într-un laborator acreditat (*adus în concordanță cu cerințele Directivei 2004/103/CE privind controalele de identitate și controalele de sănătate ale plantelor, produselor vegetale și altor obiecte incluse în partea B din anexa V la Directiva 2000/29/CE*).

Articolul 19 prevede importul și tranzitul plantelor, al produselor vegetale și al bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară.

Conform Legii, marfa supusă controlului fitosanitar la import trebuie să fie însoțită ce certificatul fitosanitar și supusă controlului la posturile de inspecție la frontieră. Întru aproximarea normelor naționale privind controalele fitosanitare, cu cele expuse în actele UE, la articolul 19 au fost operate modificări prin **Legea nr. 245/2017**.

Pentru asigurarea conformității controlului fitosanitar, conform art.19, alin. (1¹), organul de control fitosanitar este responsabil ca punctele de inspecție la frontieră să corespundă condițiilor minime specificate la lit. a) - lit. i), (*condiții ajustate la Directiva 98/22/CE de stabilire a condițiilor minime pentru desfășurarea controalelor fitosanitare în Comunitate la posturi de inspecție, altele decât cele de la locul de destinație, cu privire la plante, produse vegetale sau alte produse provenind din țări terțe*).

Totodată, pentru prevenirea creării barierelor la import în procesul de control fitosanitar, art. 19 a fost completat cu alineatul 11, care prevede că:

„(11) Controlul fitosanitar pentru plantele, produsele vegetale și bunurile conexe importate, potențial purtătoare de organisme dăunătoare, prevăzute la art.3, pct.2) lit.c1), poate fi efectuat, la solicitarea agentului economic (solicitantului), într- un alt loc (spațiu) decât la punctul de intrare, amenajat de către acesta conform cerințelor minime prevăzute la alin.(1¹).

Controlul fitosanitar se efectuează cu respectarea condițiilor prevăzute la alin. 1) - alin. 8), cu eliberarea documentelor relevante procedurii (Documentul fitosanitar de transport).

După cum am relatat, responsabilitatea pentru desfășurarea procesului de monitorizare a implementării legislației se pune în sarcina organului central de specialitate al administrației publice centrale, în cazul dat, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Totodată, ANSA a prezentat informația privind măsurile și activitățile realizate întru implementarea prevederilor Legii nr. 228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară comunicând următoarele:

Direcția protecția plantelor (DPP) și Direcția comerț internațional și inspecție la frontieră sunt direcțiile de control fitosanitar din cadrul Agenției care este autoritatea administrativă subordonată Guvernului Republicii Moldova, conform HG nr. 600/2018.

ANSA este formata din 23 de subdiviziuni teritoriale și 7 posturi de inspecție la frontieră în cadrul punctelor de trecere a frontierei de stat.

Cu suportul Băncii Mondiale au fost construite și dotate (spații, ustensile, aparate), conform cerințelor internaționale, 4 posturi de inspecție la frontieră (Leușeni, Tudora, Criva, Giurgiulești), care permit efectuarea tuturor măsurilor fitosanitare necesare la import, inclusiv prelevarea de probe conform cerințelor internaționale.

Organul de control fitosanitar colaborează cu autoritățile administrației publice centrale și locale și informează populația despre starea fitosanitară a culturilor, măsurile de protecție ale acestora, precum și avertizează în caz de necesitate. Pe site-ul ANSA (www.ansa.gov.md), agenții economice pot accesa toată informația utilă care ține de domeniul protecției plantelor.

DPP colaborează și cu instituții de cercetări științifice în cazul unor necesități de studiu ale organismelor de carantină, iar cu asociațiile de profil se menține o conlucrare continuă privind informarea reciprocă a modificărilor cerințelor fitosanitare ale statelor importatoare, care intervin pe parcursul anului.

Pentru stabilirea stării fitosanitare a plantelor și în conformitate cu Programul național de supraveghere și control în domeniul sănătății plantelor în anul 2020, aprobat prin Ordinul ANSA nr. 74 din 20.02.2020, a fost planificată prelevarea a 660 de probe pentru 15 organisme dăunătoare pentru tot teritoriul Republicii Moldova.

Din numărul total planificat, s-au prelevat 654 de probe, din care au fost identificate 71 de probe pozitive, majoritatea fiind viruși și bacterii la culturile multianuale.

Programul de monitorizare a fost executat în proporție de 97% cu confirmarea prezenței a 6 organisme dăunătoare.

Pentru terenurile unde s-au depistat agenți patogeni au fost date recomandări fitosanitare de către inspectorii fitosanitari, iar agenții economice sunt obligați prin lege de a întreprinde măsurile fitosanitare recomandate pentru prevenirea răspândirii acestor maladii.

Conform ordinului nominalizat supra, pentru identificarea și monitorizarea organismelor dăunătoare și de carantină la plante au fost utilizate capcanele feromonale. În anul 2020 au fost amplasate 3620 capcane feromonale pentru 15 organisme dăunătoare. Scopul plasării capcanelor este stabilirea ariei de răspândire a insectelor monitorizate și informarea fermierilor despre necesitatea efectuării tratamentelor cu obținerea rezultatelor optime în dependență de faza de dezvoltare a dăunătorului și a plantei, precum și densitatea organismului.

Inspecțiile realizate în scopul supravegherii organismelor dăunătoare plantelor și stabilirea stării fitosanitare pe teritoriul Republicii Moldova în anul 2020:

- a) Avertizările lansate privind starea fitosanitară a terenului - 1002;
- b) Avertizările transmise la: agenți economici - 811, primării - 515;
- c) Cercetările de traseu - 953,4 mii ha;
- d) Observările fenologice efectuate - 10388;
- e) Identificarea organismelor și acordarea consultărilor - 4497;
- f) Consultații la solicitare cu deplasarea în teren - 1579.

În cadrul supravegherii teritoriului Republicii Moldova în anul 2020, de către inspectorii subdiviziunilor teritoriale ANSA au fost monitorizate peste 200 de organisme dăunătoare culturilor agricole.

Toate importurile și exporturile de mărfuri de origine vegetală, efectuate prin punctele de trecere a frontierei Republicii Moldova, se realizează în baza și cu prezentarea certificatelor fitosanitare de import și export care constată conformitatea fitosanitară a lotului.

Controlul fitosanitar al plantelor, produselor vegetale și bunurile conexe importate, potențial purtătoare de organisme dăunătoare, integral se realizează la punctul de trecere a frontierei de stat, amenajat conform cerințelor necesare. Astfel, pe parcursul anului 2020, în cadrul posturilor de inspecție la frontieră au fost verificate 27874 de loturi de mărfuri supuse controlului fitosanitar.

Anual se elaborează Planul de supraveghere și monitorizare în domeniul sănătății plantelor, a mărfurilor supuse controlului fitosanitar din import. Probele prelevate în Posturile de inspecție la frontieră sunt ambalate, sigilate, cu perfectarea proceselor-verbale de prelevare a probelor prin intermediul SIA LIMS și transportate la Laboratorul central fitosanitar pentru efectuarea expertizei de laborator.

Conform Ordinului ANSA nr. 34 din 29.01.2020 au fost planificate prelevarea a 685 de probe de mărfuri supuse controlului fitosanitar la 15 indicatori.

Au fost realizate 556 de probe (81,16%) în urma cărora au fost depistate 11 neconformități.

Natura neconformităților în loturile analizate:

- a) Cartofi alimentari - prezența bacteriei *Clavibacter michiganensis subsp. Sepedonicus*;
- b) Roșii - prezența dăunătorului *Zwta absoluta*;
- c) Căpșuni - prezența tripsului *Frankliniella occidentalis*;
- d) Material săditor pomicol - prezența bacteriei *Erwinia amylovora*;
- e) Material săditor viticol - prezența bacteriei *Agrobacterium tumefaciens*.

În anul 2020 au fost eliberate 64615 certificate fitosanitare pentru exportul produselor vegetale în mai mult de 87 de state ale lumii pentru aproximativ 290 de poziții tarifare. Numărul certificatelor eliberate în anul 2020 s-a micșorat cu 38 % comparativ

cu anul 2019, pandemia COVID-19 și perioada secetoasă din vara anului precedent și-au pus amprenta pe segmentul de export al produselor de origine vegetală. Exportul fructelor și legumelor în stare proaspătă a fost limitat numai de insuficiența volumului de produse, calitatea fiind apreciată de către toate statele importatoare.

Pentru certificarea fitosanitară a produselor de origine vegetală, inspectorii fitosanitari sunt antrenați pe tot parcursul anului în controale fitosanitare planificate și inopinate. În urma acestor verificări s-au efectuat: 605 controale planificate în depozite și încăperi pentru păstrare, pe terenuri agricole viticole și pomicole, pepiniere precum și terenuri agricole cu culturi anuale. S-au efectuat 3020 controale inopinate, au fost eliberate 19994 de acte fitosanitare la solicitarea agenților economici în urma verificărilor fitosanitare. În urma depistărilor loturilor neconforme, de către inspectorii fitosanitari ANSA au fost organizate și supravegheate dezinfectarea/dezinfectarea produselor agricole, a materialului semincer și săditor, precum și a altor bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară. A fost demarată campania de informare a producătorilor culturilor de origine vegetală și implementare a Procedurii Specifice/FS-MSD-05/01 ANSA ” Stabilirea și /sau menținerea statutului pentru locul și/ sau zonei de producere libere de organisme dăunătoare plantelor” care va contribui la creșterea competitivității mărfii de origine vegetală autohtonă atât pe piața internă, cât și cea externă.

Pentru optimizarea procesului de înregistrare a operatorilor implicați în lanțul agroalimentar cu referire la produsele vegetale și procesul de perfectare a certificatelor fitosanitare, în anul 2020 s-a continuat dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat "Registrul de stat fitosanitar" (SIA RSF). Acest sistem automatizat de evidență a stării fitosanitare a culturilor de pe teritoriul RM a fost introdus în uz în anul 2017 și până la moment este într-o continuă dezvoltare și modernizare, fiindu-i atribuite noi module. În SIA RSF sunt înregistrați 13015 agenți economici, inclusiv 967 în anul 2020 cu profil de producători, importatori și exportatori ai produselor de origine vegetală, utilizatori de produse de uz fitosanitar, deținători de depozite și centre de expediere.

Pentru îmbunătățirea performanțelor structurilor de control au fost organizate seminare și instruirii preponderent on-line.

Totodată membrii comisiei au fost informați că prevederile Legii nr. 228/2010 și a cadrului normativ în domeniul fitosanitar, **conform Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană (Decizia nr. 1/2016 a Subcomitetului pentru Măsuri Sanitare și Fitosanitare UE - Republica Moldova din 1 iunie 2016, Secțiunea 6 - Domeniul fitosanitar) și a Planului de activitate a Guvernului**, au fost aduse în concordanță cu *Directiva cadru 2000/29/CE a Consiliului privind măsurile de protecție împotriva introducerii în Comunitate a unor organisme dăunătoare plantelor sau produselor vegetale și împotriva răspândirii lor în Comunitate și actele UE pe domeniile de referință*, dar , dea lungul anilor, legislația UE în domeniul fitosanitar a fost integral modificată.

Directiva 2000/29/CE este substituită de **Regulamentul (UE) 2016/2031** al Parlamentului European și al Consiliului din 26 octombrie 2016 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 228/2013, (UE) nr. 652/2014 și (UE) nr. 1143/2014 ale Parlamentului European

și ale Consiliului și de abrogare a Directivelor 69/464/CEE, 74/647/CEE, 93/85/CEE, 98/57/CE, 2000/29/CE, 2006/91/CE și 2007/33/CE ale Consiliului.

Cerințele fitosanitare, reglementate în 5 anexe din Directiva 2000/29/CE sunt actualizate și expuse în **Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/2072** al Comisiei din 28 noiembrie 2019.

Prin urmare, pentru aducerea în concordanță a legislației naționale cu cerințele **Regulamentului (UE) 2016/2031 și Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2019/2072**, este necesară transpunerea integrală a actelor UE (prin elaborarea în redacție nouă a Legii nr. 228/2010) și operării modificărilor, inclusiv armonizarea unui șir de acte normative pe domeniul vizat.

Ulterior, devine imperativă revizuirea cadrului normativ național, prin prisma Regulamentelor nominalizate supra, cu scopul actualizării cerințelor fitosanitare. Însă, se atestă impedimente la realizarea obiectivelor asumate conform Acordului de Asociere RM-UE pe domeniul SPS, unul din motive fiind numărului mare de acte UE și complexitatea acestora, net superioară numărului de specialiști atât calitativ cât și cantitativ, antrenați în procesul de elaborare și promovare a proiectelor.

În contextul celor relatate, membrii Comisiei au luat act de raportul prezentat și solicită MADRM și ANSA să fortifice eforturile pentru a consolida capacitățile administrative și instituționale în scopul realizării obiectivelor asumate conform Acordului de Asociere RM-UE pe domeniul SPS și în termeni rezonabili să vină cu propuneri de actualizarea a cerințelor fitosanitare.

Radu MUDREAC
Președintele Comisiei